

N

AHORU PO SCHODECH DOLŮ

Název jsem si vypůjčil z jednoho, tuším že anglického, filmu. Charakterizuje totiž poměrně přesně absurdnost vývoje a zániku Flexaretu v šedesátých letech. Zatímco konec padesátých let byl dobou jeho největší slávy - Meopta dokonce uspořádala mezinárodní fotografickou soutěž pro majitele přístrojů - v šedesátých letech se naplno projevovalo postupné zaostávání našeho průmyslu a jeho neschopnost reagovat rychle na měnící se podmínky světového trhu a silící konkurenci. Vše bylo podvázáno dlouhodobým plánováním a Meopta nebyla výjimkou. V závěrečném povídání se budeme věnovat poslední řadě Flexaretů, modelům VI až VIIa.

NA OBZORU NOVÁ ŘADA

V ČsF 59/4 je v noticce o Flexaretu V závěrečná věta: „V Meoptě již pracují na novém typu - šestce, který bude mít i expozimetr.“ V té době je ale japonská a německá konkurence na přístrojích stejné třídy měla, Rolleiflex 2,8E a 3,5E dokonce už od roku 1956. Flexaret VI měl premiéru na brněnském veletrhu v roce 1961, ale bez expozimetru. Ten měl být zabudován až do nového typu (možná označeného jako VIII), k výrobě však již nedošlo. Zpět k modelu VI. Koncepte přístroje je prakticky stejná jako u řady V, hlavní změnou je nová konstrukce zadní stěny a knoflíku přetáčení filmu, antireflexní clonky v komoře aparátu, bajonetové uchycení filtrů, štítek s nápisem „Flexaret automat“ a šedá barva polepu aparátu. Příjemná zlepšení, ale rozhodně nic převratného. Snímacím objektivem zůstává Belar 3,5/80 v závěrce Prontor SVS nebo Metax. Je zajímavé, že

Flexaret VI, VII, Standart

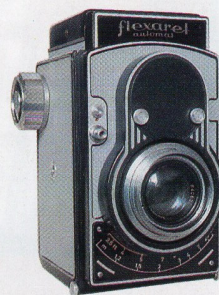
šestka měla nejprve hledáčkový objektiv Anastigmat 3,0/80, později, jako u všech následujících typů, objektiv Belar 3,5/80. Tuto zvláštnost žádný jiný Flexaret nemá! Také polep má variace, kromě šedého je i černý, vzácněji béžový a zelenkavý - stejné barvy, které můžete spíše najít na kinofilmových Optinetách. V té době se doprodával Flexaret II s Mirarem 4,5 a Mirarem 3,5 za zlevněnou cenu 640 a 580 Kčs. Fotografující veřejnost se dožadovala stejně jednoduché, laciné, ale spolehlivé zrcadlovky v novém provedení. Meopta přichází s modelem Standart. Nemá spojené přetáčení filmu s automatickým počítadlem snímků. Je možné používat pouze svitkový film na formát 6x6 nebo 4,5x6, dvojité okénko pro pozorování čísla snímku na krycím pásu je na zadní stěně. Závěrka se natahuje samostatně páčkou pod objektivem. Hledáčkovým i snímacím objektivem je Belar 3,5/80 v závěrce Metax. V podstatě vychází Flexaret Standart z filozofie Flexaretu II v kabátu Flexaretu VI. Hmotnost se ale podstatně zvýšila, první II vážila 700 g, Standartka je téměř

o polovinu těžší. Je v šedém a černém provedení s nápisem Flexaret standart nebo pouze Flexaret a na trhu se objevuje v roce 1965.

KONSTRUKTÉŘI A ZLEPŠOVATEL

Titul „Podnik XII. sjezdu KSČ“ získala Meopta v dvaadesátém, o rok později oslavuje 30. výročí svého založení (počítáno od Optikotechny), v roce 1965 je zase dvacetileté výročí vytvoření n.p. Meopta. Z hlediska vývoje Flexaretu ale nebylo zase tak moc co oslavovat. Smlouvou s NDR jsme sice získali monopol v rámci RVHP na vývoj a výrobu dvouokých zrcadlovek, Rusko ale stále dělalo levné komory Ljubitel. Krom toho bylo v polovině šedesátých let už jasné, že hlavní zájem, a tedy i prodej, na sebe strhly jednooké zrcadlovky. Od roku 1959 je na světě Nikon F, naše Řempe nabízí Praktisix mimotržním odběratelům od roku 1963. Pro účely výzkumu a vývoje se dovážely za devízy nejnovější přístroje a odborné časopisy ze západu. Takže u nás chytří lidé, tedy i konstruktéři, trendy znali. A jestliže jim Jan Jemelka na závěr svého článku z ČsF 8-9/63

přeje, „... aby v nekonečném množství paprsků života nacházeli jen ten pravý - paprsek socialistické cti. A aby jeho zdroj denně znásobili svou prací a nezměrnou láskou k zemi a životu“, sami si ještě přáli nějakou tu korunu navíc - byli i totiž poměrně bídne placeni. A vývoj i konstrukce nového výrobku byly za mzdu. Leč českomoravskoslezský člověk má vždy řešení. Tím bylo zlepšovateleské hnutí - tak se to opravdu jmenovalo, nevymýšlím si. Takzvané zlepšováky byly původně odměňovány pouze „navršením socialistické cti“, ale později, a to se týká i let, ve kterých se pohybujeme, relativně slušně honorovány. Stačilo uvést nový model lehce nedorozšířený a podávat zlepšováky. Tu se kolečko ubralo, tam se páčka přidala. Snad i proto je více než 30 modifikací Flexaretu v rámci čtyř řad, které byly vyvinuty po

Flexaret VI továrně upravený pro astrofotografii

roce 1948 (IV, V, VI, VII) do ukončení výroby počátkem roku 1971.

MOHL BÝT FLEXAREX V SOCIALISMU KRÁLEM?

Trumfem na konkurenci, který bohužel zůstal nevytažen, mohl být Flexarex. Erich Einhorn navrhoval Meoptě vyrobit přístroj na bázi Flexaretu, tedy dvouokou zrcadlovku, s výměnnou kazetou na perforovaný svitkový film s možností formátu 6x7 a měřením světla za objektivem. Film měl příklopnou kazetou procházet zleva doprava. Pan Einhorn si bohužel nepamatuje, s kým tehdy v Meoptě jednání probíhala a jak dalece konstrukce pokročila. Není se co divit, uplynulo více než třicet pět let. Vzpomíná si ale, že ministerstvo vnitřního obchodu projevilo zájem

POKRAČOVÁNÍ NA KULÉRU VII.

N

AHORU PO SCHODECH DOLŮ

DOKONČENÍ ZE STR. 32

o 30 000 aparátů. Proč se tak atraktivní fotoaparát nedostal do výroby? Mohu se jenom domnívat, že krom materiálových a technologických potíží se zavedením úplně nového výrobku přispěla i nechuť vývojářů a konstruktérů Meopty tvrdě pracovat v rámci normální mzdy na novince, která byla duchovním dítětem někoho jiného. Bylo přece mnohem snazší postupovat ve vývoji Flexaretu podle Haškovy „Strany mírného pokroku v mezích zákona“!

ZAZVONIL DĚJIN ZVONEC...

Na brněnském veletrhu 1966 byl poprvé vystavován Flexaret VII. Vycházel z předešlé šestky a měl navíc „Bells and whistles“, zvony a píšťaly, jak Angličané označují mnohá zlepšení nad standardní funkce. Přibyl formát 4x4, 24x24, vypínatelné třibodové ostření podle Einhornova návrhu a knoflík natažení závěrky bez posuvu filmu pro trikové snímky. Model z výstavy měl odnímatelný světlík, který sériově vyráběné sedmičky nemají. Poslední série mají v hledáčku matnici s Fresnelovou čočkou. Nová je i závěrka Prestor z NDR. Právě ta „zadělala“ Meoptu na problémy a posléze byla hlavní příčinou zániku výroby Flexaretu. Přišly známé události roku '68 a ukázalo se, jak bylo nemoudré spoléhat na přátelství „na věčné časy“ s NDR. Ta totiž okamžitě zastavila její dodávky i výrobu. A právě na základě dohody o dodávkách Prestorů byla dříve ukončena výroba a vývoj naší závěrky Metax.

Posledním pokusem byl dovoz nového Prontoru za devízy. Vzniká tak částečně přestavovaná VII, neoficiálně označovaná jako VIIa. Kromě Prontoru je stejná jako předchozí typ, nemá ale knoflík pro trikové snímky.

...A S FLEXARETEM JE KONEC

V roce 1970 se linky definitivně zastavily. Oficiální vysvětlení Meopty se dočteme v odpovědi na četné dotazy čtenářů v ČsF 10/71: „Výroba zrcadlových komor Flexaret byla po nesčetných jednáních s různými orgány zastavena. Důvodem je nedostatek uzávěrek, které se v současné době v socialistických zemích nevyrábějí. Na jejich dovoz z KS není dostatek devizových prostředků.“ Za výlohou a ve vitrině poznáte

nejméně Flexaret VI až VIIa opět podle společného znaku:

Nápis Flexaret je vytištěn fototiskem na plechovém štítku. Není tedy proveden plasticky jako u předchozích řad přístrojů.

Flexaret VI má boční stěny vedle objektivu hladké. VII se liší od VI vzhledově tím, že má knoflíky na obou bočních stěnách ve výši snímáčního objektivu, na horní stěně krytu světlíku je uchycení pro masky, levá strana těla má páčku pro změnu formátu. VIIa má pouze jeden knoflík na pravé straně z pohledu fotografovaného. Několik slov k uvedené tabulce. Podklad pro ni jsem dostal před více jak deseti lety od bývalého zaměstnance Meopty, který věděl, že se zajímám o fotoaparáty. Nedávno jsem se ho ptal, odkud ji

opsal. Nemohl si vzpomenout, snad z nějakého časopisu, možná závodního. Přes veškeré pátrání jsem zdroj neobjevil. Stál jsem před rozhodnutím, zda neověřenou informaci uveřejnit. Činím tak proto, že doufám v odezvu ostatních sběratelů a dalších lidí okolo fotoaparátů, kteří vědí, kde a kdy se podobný seznam objevil, navíc mohou opravit možné chyby vzniklé přepisem. Ale ani původní zdroj nemusí být věrohodný. Příkladem jsou třeba obě starší propagační brožury Meopty, ale i její stránky na internetu, kde je nesmysl jako naseto. Takže za přesnost v tomto případě neručím, jak jsem koupil, tak prodávám, doplnil jsem jenom celkové součty vyrobených přístrojů podle typů a let. Flexaret je nejznámější a nejrozšířenější značkou českých fotoaparátů a patří neodmyslitelně k historii našeho optického průmyslu i rozvoje fotografování. Pro množství variací a u nás snadnou dostupnost i poměrně nízkou cenu je pro sběratele přímo ideální. Je škoda, že se přestal vyrábět. Czech made by se na nich vyjímal určitě lépe než na sušenkách nebo limonádách, ty dokáže udělat každý. A to se o slušných fotoaparátech, ke kterým Flexarety i přes jejich chyby a nedostatky určitě patřily, říci nedá. Rada mladým a začínajícím sběratelům: KUPUJTE, NEBUDOU!

Text a foto OTTO DLABOLA

Tabulka: VÝROBA FLEXARETŮ 1950-1970

TYP	POČET KUSŮ										CELKEM ROK
	II	IIa	III	IIIa	IV	IVa	V	Va	VI	VII	
1950	1900		8272								10172
1951	5000		7950								12950
1952	1000		12520								13520
1953	1607		1281								2888
1954	2404			5063							7467
1955	549	5153		4870							10572
1956	2962	5243		3131	382						11 336
1957		12442			7943	153					20538
1958		9981			3075	313					13369
1959		509			33		3193	26256			29991
1960	1147	340					6	17500			18993
1961	1000							20092	3023		24115
1962								61	24000		24094
1963									32400		32400
1964									33400		33400
1965									27200		27200
1966									30079	55	30134
1967									11411	14400	25811
1968										19020	19020
1969										15000	15000
1970										3349	3349
CELK. TYP	17569	33668	30023	13064	11433	466	3199	63909	161513	51824	386668